

ERKEL

ERKEL SZÍNHÁZ
ERKEL THEATRE

GIORCHINO ROSSINI

A SEVILLAI BORBÉLY

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Haja Zsolt, Balga Gabriella, Rab Gyula

Gioachino Rossini

A sevillai borbély

Opera két felvonásban, olasz nyelven, magyar és angol felirattal

Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais színműve nyomán
a szövegkönyvet írta **CESARE STERBINI**

Rendező **KÁEL CSABA**

Díszlettervező **SZENDRÉNYI ÉVA**

Jelmeztervező **NÉMETH ANIKÓ**

Magyar szöveg **THULLNER ZSUZSANNA, LAMI KLÁRA**

Angol szöveg **KESZTHELYI KINGA**

Karigazgató **CSIKI GÁBOR**

Bemutató: 2024. június 29., Margitsziget
2024. szeptember 11., Erkel Színház

Almaviva gróf **RAB GYULA**

Bartolo **KISS ANDRÁS**

Rosina **BALGA GABRIELLA**

Figaro **HAJA ZSOLT**

Basilio **SZVÉTEK LÁSZLÓ**

Berta **VÁRADI ZITA**

Fiorello **ERDŐS ATTILA**

Órtiszt **HALÁSZ GERGELY** e. h.

Közreműködik a Magyar Állami Operaház Zenekara és Énekkara

Karmester **TÓTH SÁMUEL CSABA**

Fotók: Berecz Valter

Bartalo bosszankodik, hogy
egy mosócéduláért húzta fel magát,
de egyben örül is, hogy
gyanúja alaptalannak tűnik.

Cselekmény

I. felvonás

Almaviva gróf beleszeretett Rosinába, Bartolo doktor nevelt lányába – olyannyira, hogy rangján alul is megházasodna. Állítólag kóborol Bartolo háza előtt, egy alkalmi zenekarral ad szerenádokat. Ekkor jelenik meg Figaro. A borbélymesterség csak ürügy színté, hogy házakba ki-bejárjon, hölgyektől urakhoz levélkét, üzenetet vigyen, ügyeket oldjon és kössön, bonyolítson éleket, szerelmet. Figaro Bartolo házába is bejáratos, egy kis csellel Almaviva gróf is közelebb jut céljához. Lindoro, a szegény diák képében vallja meg szerelmét Rosinának, de a várva-várt választ már nem tudhatja meg, mert a szerenádokat megzavarják.

Bartolo híret veszi, hogy Almaviva gróf a városban tartózkodik, úgy dönt, hogy még ma nőül veszi Rosinát és hozományát, és Basiliohoz siet. Figaro is munkához lát, tervet sző: mint részeg katonát, beszállásolási cédulával fogja a grófot a házba juttatni. A szerelemre gyúlt Rosina elhatározza: mindent megtesz, hogy Bartolótól és házától megszabaduljon. Levelet ír Lindorónak, felajánlja szerelmét, és kéri, szabadítsa meg. De hogyan juttassa el hozzá üzenetét? Figaro érkezik, majd elbújik, és kihallgatja a Basilioval visszatérő Bartolót. Basilio „zenemester” pénzéért hajlandó a rágalomra, a csalásra. Úgy döntenek Bartolóval, hogy azon nyomban megírják a házassági szerződést, és még ma tető alá hozzák a házasságot. Figaro minderről értesíti Rosinát, s a levéllel a grófhöz indul.

Bartolo leleplezi a lányt, hogy titokban levelezést folytat, de Rosina állhatatos, tagad, semmitől meg nem retten – Bartolo majd megpukkad. Kvártélyt követelve, részeg katonaként ront be Bartolókhoz Almaviva. Bármilyen ügyes is a lány, bármily elszánt is Almaviva, Bartolo nem hagyja magát. Az indulatok magasba csapnak, a gróf elveszti a fejét, és Bartolóra támad. Figaro sem tudja lecsillapítani – a nagy csetepatéra váratlanul megjelenik az őrző. A katonának öltözött grófot letartóztatják, és már indulnának is vele a tömlőcbe. Nincs más lehetőség: Almaviva titokban felfedi kilétét az őrtisztnek, a gróf megszabadul. Senki nem ért semmit, minden a feje tetejére áll.

II. felvonás

Almaviva zenetanárnak öltözve állít be a doktor házába, bizonygatván, hogy a megbetegedett Basilio helyett kell órát adnia Rosinának. Hogy Bartolo gyanakvását eloszlassa, odaadja neki a lány levélét, amelyhez úgymond véletlenül jutott hozzá, s amely rendkívül alkalmas eszköze egy Almavivára irányuló rágalmazásnak. Bartolo ennek ellenére jelen akar lenni az énekórán. Szándékától az sem téríti el, hogy Figaro csakis most ér rá őt megborotválni. A helyzet kényszerűségét az ügyes borbély

arra használja fel, hogy elcsenje Rosina erkélyének kulcsát. Kevésbé biztató fejlemény, hogy – épp a legalkalmasabb pillanatban – betoppan Basilio. Csak az Almaviva pénzével súlyosbított érvek bírják őt távozásra, de az óvatlan szerelmeseket Bartolo ezek után is lefűleli, és szétkergeti őket.

Bartolo megmutatja Rosinának az ominózus levelet, hogy elhitesse: Lindoro, a kétszínű, álnok ember csak ki akarná őt szolgáltatni Almaviva grófnak. Az éjjeli viharban Bartolo elrohan az őrsegért, az erkélyen bemászó gróf és borbély pedig egy elkeseredett, feldühödött Rosinával találja szembe magát. A félreértés azonban rögtön tisztázódik. Lindoro leleplezi magát és a Bartolo intrikáját: a vagyontalan diák és a nagyhatalmú Almaviva gróf együgyűn személy. A boldog szerelmesek most már a Bartolo állította csapdát is a maguk javára fordítják. A sorsdöntő percben érkező jegyző egykettőre összeadja őket, és kapóra jön Basilio korrupsziója is, amelyet éppen csak egyengetnie kell egy pisztolyt. Az énekemester tanúként hitelesíti Almaviva és Rosina házassági szerződését, megbízza, az őrseggel később befutó Bartolo pedig természetesen hoppon marad.

Vígopera némafilmbe oltva

A rendező gondolatai

A sevillei borbély a lehető legszélesebb spektrumban tárja fel Rossini alkotói géniuszát. Az olasz zenés színházi hagyománynak a commedia dell'artéból fakadó vonalát képviseli. Számomra a karakterformálás tekintetében is telitalálat; másik ehhez hasonló remekműve talán a *Hamupipóke*. Persze nem becsülném alá a *Tell Vilmost* vagy a *Mózes*t, de *A sevillei borbély* pimasz humora, az, ahogy Rossini kezeli a zenét, alakítja, nyújtja, variálja a frázisokat, a virtuóz futamokat, kivételes tehetségről árulkodik. A szereplők összetettsége, életszerű volta pedig kiváló lehetőségeket ad egy rendező számára az operaszínpadon.

A mozi lényegében „dokumentumfilmekkel” indult; a Lumière-testvérek 1895 decemberében mutatták be legendássá vált rövidfilmjeiket. Már 1896-ban Budapesten jártak, és felvették például azt, hogy lovaskocsik hajtanak a Lánchídra. Ezt követte a Méliès-féle „színházfilmezés”, amikor már cselekményt, „színpadi akciókat” rögzítettek, egyre bátrabban használva a mozgókép adta lehetőségeket. Tekintettel arra, hogy a szabadtéren forgatott dokumentumfilmekkel ellentétben a termekben nem volt természetes fény, speciális világításokat alkalmaztak, a színészek arckifejezéseit hangsúlyozva élénk, kontrasztos sminkeket használtak. A kamerákat kézzel forgatták, így a felvétel sebessége nem volt egyenletes. Ebből fakadt az az „akadozás”, lassulás-gyorsulás, amely máig a némafilmek sajátos báját adja.

Úgy éreztem, hogy Rossini humora, témaközelítése jól átemelhető ebbe a közegbe: *A sevillei borbély* története egy filmstúdióban zajló esti forgatás keretében elevenedik meg. A díszletek kicsit szürreálisak, az expresszionizmust idézik, a jelmezek is elrajzoltak. A nyitány alatt összeáll a stáb, a színpadon két kamera forog. Az előadás egyik poénforrása, hogy a felvett archaizáló, karcos, maszatos fekete-fehér jeleneteket a korszakra jellemző cselekménymagyarázó feliratokkal kísérve időnként megmutatjuk a háttér vásznára vetítve.¹

¹ Készült Pallós Tamás: *Vígopera némafilmbe oltva című interjúja nyomán*. In: OPERA magazin 2024. nyár, 10–11. o

Haja Zsolt, Rab Gyula, Váradi Zita, Halász Gergely, Balga Gabriella, Kiss András, Szvéték László